

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ
ГБОУ «РЕСПУБЛИКАНСКИЙ БУРЯТСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЛИЦЕЙ-ИНТЕРНАТ №1»

УТВЕРЖДАЮ:

Директор школы

СОГЛАСОВАНО:

Зам.директора по УВР

[Handwritten signature]

РАССМОТРЕНО:

На заседании МО

[Handwritten signature]

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

Баталункуевой Ларисы Михайловны
I категория

Ф.И.О. учителя, категория

Класс: *3 Б*

Предмет: *бурятский язык*

Рассмотрено на заседании

МО № 1

от «*28*» августа 21

2021-2022 учебный год

I. Тайлбари бэшэг

3-дахи класста буряад хэлэ үзэлгэдэ тэдхэмжэ болохо тусхай методическа комплекс зохёогдоһон байна. Энэ комплекс 3 компонентһээ бүридэнэ. Гол компонентнь буряад хэлэ үзэхэ ном болоно. Энэ номой удха 2002 ондо зохёогдоһон буряад хэлэн болон литературна уншалгаар эхин хургуулийн Програма дээрэ үндэһэлнэ (авторнуудын Д.Д. Ошоров, С.Ц. Содномов, Р.С. Дылыкова)

Эхин хургуулида үзэгдэдэг буряад хэлэнэй **гол зорилго**: түрэл буряад хэлэн дээрэнэ бэшүүлжэ, уншуулжа, харилсуулжа хургаха; буряад хэлэн гэхэн наукатай танилсуулха.

3-дахи класста буряад хэлэ үзэлгын **тодорхой зорилгонууд**:

- 2-дохи класста үзэхэнөө дабталга дээрэ үндэһэлжэ, хэлэнэй зүйлнүүдэй шэнэ шанар шэнжэнүүдтэй танилсалга;

- фонетическэ, орфографическа, графическа, грамматическа ойлгосонууды уламжалан үзэлгэ;

- орфографическа дадал дүршэл хүгжөөлгэ;

- хэлэлгэ хүгжөөлгэ;

- буряад хэлэндэ дуратайгаар хандалга, тэрэнэ шэнжэлхэ, шудалха эрмэлзэл хүгжөөлгэ;

- буряад хэлэнэй ашаар арадайнгаа соёл, заншал, түүхэ мэдэхэ болохо арга боломжо ололго,

- метапредметнэ шэглэлтэй шадабари бүридхэлгэ.

Буряад хэлэнэй эхин шатын курс тус хэлэнэй олон ондоо халбаринуудта хабаатай. Буряад хэлэнэй програма табан халбаринаа бүридэнэ: «Абяан ба үзэг», «Үгэ», «Мэдүүлэл», «Холбоотой хэлэлгэ», «Сэбэр бэшэлгэ». Эдэ табан халбаринууд адли тэгшэ эрхэтэй. «Буряад хэлэн» гэхэн предметээр бүлэгүүд болон темэнүүды үзэлгэдэ хуралсалай жэлдэ 136 час үгтэнэ (неделиин 4 час). Хэшээл бүхэниие багша өөрын байдалда, өөрын ресурсда, өөрингөө хурагшадай хүгжэлтэдэ тааруулха ёһотой.

II. Буряад хэлэ үзэхын шадабаринууд

Буряад хэлэ эхин шатын хургуулида үзэхэдөө, хурагшад хайшаашье тэгшэ, юрэнхылэгдэхэн шадабаринуудтай (универсальные учебные действия) болохо ёһотой.

3 –дахи класста буряад хэлээр шадабари (**предметные результаты**):

- аялгануудай нугарал тухай ойлгосотой болохо;

- ии –ы, ээ-эй аялган үзэгүүдэй бэшэлгэ тухай мэдэхэ;

- үгын анхан хуурида б, л, м, р. хашалгануудай удаа тодо бэшэ аялганай бэшэгдэхэ тухай;

- үгэнүүдэй бии бололго тухай, үгын бүридэл тухай б суффикс. Залгалта, анхан хуури,

гараһан хуури;

- зөөлэн хууритай абтаһан үгэнүүдэй хүүлэй аялган үзэг бэшэхэ тухай;

- юумэнэй нэрын падежнүүды ба тэдэнэй удха, үүргэ мэдэхэ;

- дахуул үгын үүргэ, тэрэнэй бэшэлгэ мэдэхэ;

- тэмдэгэй нэрын мэдүүлэл соо дүүргэдэг үүргэ тухай;

- үйлэ үгын мэдүүлэл соо үүргэ дүүргэдэг тухай;

- үйлэ үгын түхэлэй бии болоходо аялганууды бэшэхэ тухай;

- үйлэ үгын сагууд, тэдэнэй хэлэлгэ сохи үүргэ тухай;

- хуряангы ба дэлгэрэнгы мэдүүлэлнүүд тухай;

- мэдүүлэлэй юрын гэшүүд тухай;

- фразеологизмууд, омонимууд тухай.

Үхибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүнгүүд:

- өөрынгөө ссэдьхэлэй байдал түрэл хэлэн дээрээ хэлэхэ;
- оршон тойронхи байгаалиин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо., тэдээндэ өөрынгөө хандаса, хүнүүдые дэмжэхэнээ, тэдээндэ туһалханаа түрэл хэлэн дээрээ харуулха;
- өөрынгөө хэлэн уран, баян, тодо, сэбэр болгохоёо оролдохо;
- тоонтодоо дуратай байханаа, өөрынгөө хандаса харуулха;
- уншаха, харилсаха дуратай байха;
- бэшэхэ шадабаритай байха, буулгажа бэшэхэ, шагнажа абаад, бэшэхэ, өөрөө зохёол бэшэхэ;
- өөрынгөө сэдьхэлэй байдал тухай, тиихэдэ үзэхэн юумэнүүд тухайгаа бэшэжэ (эссе жанрын түхэлөөр) харуулха;
- түрэл хэлээ судалха эрмэлзэлтэй байха;
- өөрынгөө хэхэн ажал сэгнэжэ шадаха.

Бээ гуримшуулаад ябах шадабари:

- багшатаяа сугтаа һуралсалай проблемнэ асуудал яаж яаж шийдхэхэ тухайгаа хөөрэлдөөн, тусхай түсэб табилга;
- өөрынгөө хэжэ байһан үйлэгүүдые түсэбэй, алгоритмын үйлэнүүдтэй тааруулха, зэргэсүүлхэ. тиин өөрынгөө ажаябуулга шалгаха, сэгнэхэ, зүб болгохо.

Оршон тойроние судалха шадабари:

- текстээр дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза ойлгохо: юун тухай хэлэгдэнэб, удхань ямар бэ, идеянь ямар бэ?
- олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ;
- ондо ондоо түхэлтэй текстнүүд (текст, схемэ, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо;
- үгөөр хэлэгдэхэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ;
- анализ, синтез хэхэ;
- шалтагаан хойшолон хоёрой хоорондохи холбоо харуулха;
- бодомжолхо.

Харилсаха шадабари:

- хэлэлгын зорилгоһоо дулдыдуулан өөрынгөө һанал бодол аман ба бэшэгэй хэлэн дээрэ харуулха;
- хэлэхэ, харилсаха зорилгоһоо үндэхэлэн, хэрэгтэй сагта монолог гү, диалог хэрэглэжэ шадаха
- өөрынгөө һанал бодол, һанамжахэлэжэ, баталжа шадаха;
- хүнүүдэй хэлэхые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөө һанал бодол хубилгахаяа бэлэн байха;
- ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэ һанал бодолдо ерэхэ;
- асуудалнуудые табиха.

III. «Буряад хэлэн» гэхэн предметэй байгуулга

Бүлэгүүд болон темэнүүдые үзэхэ жэшээтэ түсэблэлгэ:

1. Абяан болон үзэгүүд – 26 ч
2. Үгын бүридэл – 16 ч.
3. Абтаһан үгэнүүд – 10 ч.
4. Хэлэлгын хубинууд – 62 ч.
5. Мэдүүлэл – 20 ч.

Абяан болон үзэгүүд. Үгэ. Абяан болон үзэгүүд, алфавит. Аялганай тааралдал. Аялганай хубарил. Аялганай нугарал. Үгын анхан хуурида аялган абануудые бэшэхэ дүримүүд.:у-ү, уу-үү, уй-үй, ий-ы, ээ-өө. Хатуу болон зөөлэн хашалганууд. Хашалганай зөөлэниие харуулха үзэгүүд.

Үгын бүридэл. «Үгын бүридэл», «Үгын бии бололго» гэхэн тусхай темэнүүд хоёрдохи классһаа үзэгдэнэ, тиихэдээ үгэнүүд нэгэ үндэһэтэй, нэгэ удхатай байжа түрэлнүүд болодог юм гэжэ ойлгоно, үгын үндэһэ илгажа хурана, түрэл үгэнүүд болон үгын түхэл гэхэн ойлгосонуудые практическаар илгаруулха болоно. Түрэл үгэнүүд. Үгын үндэһэн. Суффикс. Үгын хуури. Залгалта. Үгын түхэлнүүд. Анхан болон гараһан хуури. Үгын анхан хуурида б, л, м, р хашалгануудай удаа тодо бэшэ аялганиие бэшэлгэ.

Абтаһан үгэнүүд. Абтаһан үгын сохилто, тэрээнһээ дулдыдан бэшэгдэдэг хүүлэй а, о, э аялганууд. Түргэн И аялгантай үгэнүүд. Абтаһан үгэнүүдэй хүүлдэ аялгануудые зүб бэшэлгэ

Юумэнэй нэрэ тухай ойлгосо.Юумэнэй - хэлэлгын хуби.Юумэнэй нэрын тоогоор хубилалга. Зохилдол тухай ойлгосо. Падежнүүдэй нэрэнүүд, ойлгосо, асуудалнуудын, залгалтануудын.

Дахуул үгэнүүд. Тэрэнэй хэлэлгэ соохи үүргэ.

Тэмдэгэй нэрэ. Тэмдэгэй нэрэ – хэлэлгын хуби. Тэмдэгэй нэрын юумэнэй нэрэтэй холбоо. Асуудал, хэрэглэлгэ. Мэдүүлэл соохи үүргэ- элирхэйлэгшэ. Адли болон харша удхатай үгэнүүд тухай ойлгосо.

Үйлэ үгэ. Үйлэ үгэ – хэлэлгын хуби. Үйлэ үгэ – мэдүүлэлэй шухала гэшүүн хэлэгшэ. Үйлэ үгэ юумэнэй нэрэтэй холбоотой. Үйлэ үгын хуурийн хүүлэй тодо бэшэ а, о, э аялгануудай бэшэлгэ. Үйлэ үгын хуури, залгалта. Үгын бүридэлөөр шүүлбэри. Үйлэ үгын сагууд.

Мэдүүлэл. Мэдүүлэлэй янзанууд, удхань, сэглэлтын тэмдэгүүд. Хураангы болон дэлгэрэнгы мэдүүлэлнүүд.Мэдүүлэлэй шухала болон юрын гэшүүд: элирхэйлэгшэ, нэмэлтэ.

Хэлэлгэ. Текстын гол удха. Монолог, диалог. Текстын янзанууд: зураглал, домоглол. Бодомжолго. Текстын хубинууд. Текстдэ нэрэ үгэлгэ. Амаршалга, бэшэг гэхэн жанртай текст.

Үгэ. Фразеологизмууд. Үгын сэхэ болон шэлжэһэн удха. Синонимууд. Антонимууд. Омонимууд.

Нуралсалай комплексын нэгэ компонентнь ажалай дэбтэр болоно. Ажалай дэбтэрээр ажал эмхидхэлгын удха.

Дэвтэр соо бэшээтэй даабаринууд гурбан шэглэлтэй: сэбэр бэшэлгэ хорилго, зүбөөр буулган бэшэлгдэ нургалга, диагностическа ажал эмхидхэлгэ. Нүүлшын шэглэл юундэ хараалагдабаб гэхэдэ, тэрэ шэнэ стандартын эрилтэдэ тааруу: нурагшадай олоһон мэдэсэ, шадабари диагностикодо ороно. Тэндэнээ үхибүүнэй ойлгоһон хэмжээн элирүүлэгдэнэ. Үхибүүн бүхэнэй өөрынгөө хүгжэлтэ өөрөө сэгнэжэ нурахадань тус диагностическа даабаринууд ехэ туһатай байха гэжэ тэмдэглэлтэй.

IV. Бурад хэлээр жэшээтэ түсэб

№	Грамматика ба бэшэгэй дүримөөр үзэхэ гол хубинуудай нэрэ	Болзор	Хэшээлэй зорилгонууд	Һурагшадай шадабари
I четверть (36 час)				
1. Абяан болон үзэгүүд				
1-2	Абяан болон үзэгүүд. Алфавит.	2.09. 3.09.	Абяан болон үзэгүүдэй, аялган болон хашалгануудай илгаа тухай мэдэсыень бүрилдүүлхэ	Үгын лексическэ удхыень ойлгохо. Бурад алфавит мэдэхэ, алфавидаар үгэнүүдые һубарюулха
3-4	Аялган үзэгүүдые зүб бэшэлгэ.	6.09. 8.09.	Аялган үзэгүүдэй ажал харуулха, бэшэлгэ тухай һурагшадта һануулха	Аялгануудай илгаа сээжэ мэдэхэ, олоор үгэнүүдые һанаха, мэдүүлэлнүүдые зохёохо, зүбөөр бэшэлгын дүрим мэдэхэ
5-6	Аялганай тааралдал.	9.09. 10.09.	Тааралдал гэнэн дүрим дээрэ үндэһэлэн, бүхы бурад үгэнүүд бэшэгдэдэг гэжэ ойлгуулха	Дүрим баримталан, үгэ соо аялган үзэгүүдые зүб бэшэжэ шадаха
7-8	Аялганай һубарил	13.09. 15.09.	Аялганай тааралдалые хадуун абаха, зүбөөр бэшэжэ һураха	Үгын анализ, синтез; үгэ соохи аялгануудые зүбөөр бэшэхэ дадалтай болохо
9-10	Аялганай нугарал.	16.09. 17.09.	Бурад хэлэндэ аялганууд үгэ соо ямар дүрим баримталан һубаринаб гэжэ ойлгуулха	Дүрим баримталан, үгэ соо аялган үзэгүүдые зүб бэшэжэ шадаха Диктант.
11-12	Аялган үзэгүүдые зүб бэшэлгэ: ү-у, үү-уу, уй-үй	20.09. 22.09.	Һубарилай дүрим хадуужа абаха ба мэдэхэ болохо, бэшэлгэдээ зүбөөр хэрэглэхэ	Һубарилай дүрим хадуужа абаха ба мэдэхэ болохо, бэшэлгэдээ зүбөөр хэрэглэжэ шадаха, Үгтэһэн аялгануудаар үгэнүүдые һанаха, мэдүүлэл зохёохо
13-14	Аялган үзэгүүдые зүб бэшэлгэ: ии-ы.	23.09. 24.09.	Дүрим хадууха ба бэшэлгэдээ зүб хэрэглэжэ һураха	Дүрим баримталан, үгэ соо аялган үзэгүүдые зүб бэшэжэ шадаха; аялгануудай илгаа, сасуулха, зэргэсүүлхэ, онсодхол гаргаха шадабаритай болохо
15-	Аялган үзэгүүдые	27.09.	Дүрим хадууха ба	Дүрим баримталан, үгэ соо

16	зүб бэшэлгэ: ии-ы.	29.09.	бэшэлгэдээ зүб хэрэглэжэ хураха	аялган үзэгүүдые зүб бэшэжэ шадаха; аялгануудай илгаа, сасуулха, зэргэсүүлхэ, онсодхол гаргаха шадабаритай болохо
17- 18	Аялган үзэгүүдые зүб бэшэлгэ: өө – ээ	30.09. 1.10.	Нурагшадай хэлэнэй нөөсэ баяжуулха, мэдүүлэл зохёожо, зүб бэшэхэ дадалтай болгохо	Өө – ээ аялган үзэгүүдэй бэшэлгэ тухай мэдэхэ; үгэнүүдые ханаха, мэдүүлэл зохёохо
19- 20	Аялган үзэгүүдые зүб бэшэлгэ: ээ-эй	04.10 6.10	Дүрим хадууха ба бэшэлгэдээ зүб хэрэглэжэ хураха	Дүрим баримталан, үгэ соо аялган үзэгүүдые зүб бэшэжэ шадаха; аялгануудай илгаа, сасуулха, зэргэсүүлхэ, онсодхол гаргаха шадабаритай болохо
21- 22	Хатуу болон зөөлэн хашалганууд.	4.10 8.10	Үгэ соо хатуу ба зөөлэн хашалгануудай хойно бэшэгдэдэг аялган үзэгүүдые ойлгуулха	Хатуу ба зөөлэн хашалгануудые илгаруулха, хашалгануудай зөөлэниие харуулха арга мэдэхэ
23- 24	Шалгалтын хүдэлмэри, алдуунуудые усадхаха ажал	11.10 13.10	Шалгалтын хүдэлмэридэ хэһэн алдуунуудые хараад, нурагшад ямар шадабари ойлгоогүй гарааб гэжэ элирүүлхэ, иммэ түхэлтэй алдуу бэшэ хэхэгүйень оролдохо	Үгэ соо аялган үзэгүүдые зүб бэшэжэ шадаха болоһоноо өөрыгөө сэгнэхэ
2. Үгын бүридэл				
25- 26	Үгын үндэһэн. Түрэл үгэнүүд	14.10 15.10	Үгын үндэһэн тухай, түрэл үгэнүүд тухай нурагшад ойлгожо абаха	Үгын бүридэл тухай мэдэсээ үргэдхэхэ, түрэл үгэнүүдые ханажа, мэдүүлэлнүүдые зохёохо
27- 28	Нэгэ үндэһэтэ үгэнүүд	18.10 20.10	Нэгэ үндэһэтэ үгэнүүд тухай ойлгуулха, нэгэ үндэһэтэй үгэнүүдэй шэнжэ элирүүлжэ шадаха, үгэнүүдые бүридэлөөрнь илгажа шададаг болгохо	Үгын үндэһэн, түрэл үгэнүүд, нэгэ үндэһэтэ үгэнүүдэй шэнжэ мэдэхэ, үгэнүүдые бүридэлөөрнь илгажа шадаха
29- 30	Үгын суффикс.	21.10	Үгэ сооһоо суффикс илгажа шадаха, тэрэнэй	Үгэ сооһоо суффикс илгажа шадаха, тэрэнэй үүргые

		22.10	үүргые ойлгожо абаха ба зарим суффикснуудай бэшэгэй дүримтэй практическа танилсаха	ойлгожо абаха ба зарим суффикснуудай бэшэгэй дүрим мэдэхэ
31	Үгын залгалта. Нэгэ түхэлтэй үгэнүүд	25.10	Үгын түхэл гэхэн ойлгосо үргэдхэхэ.. хуури болон залгалта гэхэн ойлгосонуудтай танилсуулха	хуури ба залгалта гэхэн ойлгосонууды мэдэхэ, илгажа шадаха
32	Үгын гарахан хуури	27.10	Үгын гарахан хуури тухай ойлгосо.	Үгын хуури, анхан хуури илгажа шадаха.
33-	Үгын анхан хуурида тодо бэшэ аялганууды бэшэлгэ	28.10	Үгын анхан хуурида тодо бэшэ аялганууд бэшэгдэдэггүй гэхэн дүримтэй танилсуулха	Үгын анхан хуурида б,л, м, р хашалгануудай удаа тодо бэшэ аялганай бэшэгдэхэ тухай мэдэжэ абаха
35-	Шалгалтын хүдэлмэри, алдуунууды усадхаха ажал	29.10.	Үгын хуурида тодо бэшэ түргэн аялганууды зүб бэшэхэ дүримэй мэдэсэ шалгаха	Үгын анхан хуурида тодо бэшэ аялгантай үгэнүүды зүбөөр бэшэжэ шадаха

II четверть (28 час)

3. Абтахан үгэнүүд

1-2	Абтахан үгын сохилто:- а, -о,- э аялгануудай бэшэлгэ.	08.11. 10.11.	Абтахан үгэнүүдэй хүүлэй а, о,э аялганууды зүб бэшэхэ дүримтэй танилсуулха	Абтахан үгын сохилтогой аялганай үгүүлбэри болон бэшэлгэ мэдэхэ
3-4	Абтахан үгын хүүлдэ түргэн -и бэшэлгэ.	11.11. 12.11.	Ород хэлээр дамжан ороhon абтахан үгэнүүдэй буряадшалан бэшэгдэдэг дүритэй танилсуулха	Зөөлөн хууритай абтахан үгэнүүдэй хүүлэй аялган үзэг бэшэхэ тухай мэдэхэ
5-7	Абтахан үгын залгалтанууд	15.11. 17.11.	Абтахан үгэнүүдэй залгалтануудтай танилсуулха	Залгалтанууды мэдэхэ
8-10	Шалгалтын хүдэлмэри, алдуунууды усадхаха ажал	18.11 19.11	Абтахан үгэнүүдэй бэшэлгын 2 дүримүүды дабтаха	Хатуу хашалганай удаадахи сохилтогүй аялгание зүбөөр бэшэхэ; зөөлөн хашалганай удаадахи сохилтогүй аялгание бэшэжэ шадаха.

4. Хэлэлгын хубинууд

11	Юумэнэй нэрэ.	22.11.	Юумэнэй нэрын удха шанар тухай ойлгуулха	Юумэнэй нэрэ тухай ойлгосотой байха
12	Юумэнэй нэрэ - хэлэлгын хуби.	24.11	Хэлэлгын хубинууд үгэнүүды онсо шэнжэнүүдээрнь	Хэлэлгын хубинууд үгэнүүды онсо шэнжэнүүдээрнь хубаадаг

			хубаадаг гэжэ ойлгуулха	гэжэ ойлгожо абаха
13-14	Юумэнэй нэрын нэгэнэй ба олоной тоо	25.11. 26.11.	Тусхай залгалтануудай хүсөөр юумэнэй нэрэнүүд тоодо хубилдаг гэжэ нурагшадта ойлгуулха	Хэлэлгын хубинууд үгэнүүдые онсо шэнжэнүүдээрнь хубаадаг гэжэ ойлгожо абаха
15	Юумэнэй нэрын тоо.	29.11.	Олоной тоогой залгалтануудые зүбөөр бэшэхэ дүримтэй практическа танилсуулха	Олоной тоогой залгалтануудые зүбөөр бэшэхэ дүрим мэдэхэ, юумэнэй нэрэнүүдые тоодо хубилгажа дүрим баримталан бэшэхэ дадалтай болохо
16-17	Шалгалтын хүдэлмэри, алдуунуудые усадхаха ажал	01.12. 02.12.	Олоной тоогой залгалтануудые зүбөөр бэшэхэ дүрим дабтаха	Олоной тоогой залгалтануудые зүбөөр бэшэжэ шадаха
18	Юумэнэй нэрын зохилдол.	03.12	Юумэнэй нэрын зохилдол тухай ойлгуулха	Юумэнэй нэрын падежнүүдые, тэдэнэй удха мэдэхэ
19	Нэрын падеж. Нэрлүүлэгшэ.	06.12	Юумэнэй нэрын падежтэй танилсуулха	Нэрын падеж залгалтагүй, мэдүүлэлэй шухала гэшүүн болодог тухай мэдэхэ
20-21	Хамаанай падеж.	08.12. 09.12	Хамаанай падежэй асуудал ба залгалтануудтай танилсаха	Хамаанай падежэй удха, үүргэ мэдэхэ; мэдүүлэлнүүдые зохёожо зүб бэшэхэ
22	Зүгэй падеж.	10.12	Зүгэй падежэй асуудал ба залгалтануудтай танилсаха	Хамаанай падежэй удха, үүргэ мэдэхэ; мэдүүлэлнүүдые зохёожо зүб бэшэхэ
23-24	Үйлын падеж.	13.12. 15.12.	Юу? гэнэн асуудалда залгалтагүй байдаг ушарые зүбөөр ойлгуулха	Үйлын падежэй удха, үүргэ мэдэхэ; мэдүүлэлнүүдые зохёожо зүб бэшэхэ
25	Зэбсэгэй падеж.	16.12	Зэбсэгэй падежэй асуудал ба залгалтануудтай танилсаха	Зэбсэгэй падежэй удха, үүргэ мэдэхэ; мэдүүлэлнүүдые зохёожо зүб бэшэхэ
26	Хамтын падеж.	17.12.	Асуудалнууд ба залгалтануудые ажаглан танижа абаха	Хамтын падежэй удха, үүргэ мэдэхэ; мэдүүлэлнүүдые зохёожо зүб бэшэхэ
27	Гаралай падеж.	20.12	Асуудалнууд ба залгалтануудые ажаглан танижа абаха	Гаралай падежэй удха, үүргэ мэдэхэ; мэдүүлэлнүүдые зохёожо зүб бэшэхэ

28 29	Шалгалтын хүдэлмэри, алдуунуудыг усадхаха ажал	22.12 23.12 24.12	Юумэнэй нэрын падежнүүдэй залгалтануудыг зүб бэшэхэ шадабари шалгах	Юумэнэй нэрын падежнүүдэй залгалтануудыг зүб бэшэхэ шадаха
III четверть (40 час)				
1	Дахуул үгэнүүд.	10.01	Дахуул үгэнүүдэй удха шанартай танилсуулха	Дахуул үгын үүргэ, тэрэнэй бэшэлгэ мэдэхэ
2-3	Дахуул үгэнүүдэй илгаа.	12.01 13.01	Дахуул үгэнүүдэй илгаануудыг танижа абаха, хэлэлгэдээ хэрэглэжэ хураха	Дахуул үгэнүүдэй удхаарнь илгажа шадаха, тэдэниие хэлэлгэдээ, бэшэлгэдээ зүб хэрэглэжэ шадаха
4	Шалгалтын хүдэлмэри (буулган бэшэлгэ)	14.01	Буулгажа бэшэлгын тусхай алгоритмтай танилсуулха	Тусхай алгоритмаар текст зүбөөр бэшэхэ, өөрыгөө сэгнэжэ хураха
5	Тэмдэгэй нэрын удха шанар.	17.01	Тэмдэгэй нэрэ тухай хурагшад мэдэсые улам үргэдхэн бэхижүүлхэ	Тэмдэгэй нэрэ тухай ойлгосотой байха, юумэнэй нэрэнүүдтэ шанар шэнжыень хэлэхэ аргатай
6-7	Адирхуу болон харша удхатай үгэнүүд.	19.01 20.01	Синоним, антоним удхатай тэмдэгэй нэрэнүүдтэй танилсаха, тэмдэгэй нэрэнүүдыг мэдүүлэл соо хэрэглэжэ хураха	Тэмдэгэй нэрын жэшээ дээрэ синонимууд, антонимууд гэжэ үгын удха мэдэдэг болохо
8-9	Шалгалтын хүдэлмэри, алдуунуудыг усадхаха ажал	21.01 24.01	Тэмдэгэй нэрээр шалгалтын диктант бэшэхэ, грамматическа даабари дүүргэхэ	Мэдүүлэл соо юумэнэй нэрэнүүдэй шанар тэмдэг харуулган элирхэйлэгшэ гэжэ үхибүүдэй ойлгосо шалгах
10-11	Үйлэ үгэ – хэлэлгын хуби. Мэдүүлэлэй шухала гэшүүн.	26.01 27.01	Үйлэ үгын удха шанар ба асуудалнууд тухай хурагшад юу мэдэхэ байһые элирүүлхэ. Үйлэ үгэ мэдүүлэл соо хэлэгшэ болоһон байдаг гэжэ ойлгуулха	Үйлэ үгын мэдүүлэл соо дүүргэдэг үүргэ тухай мэдэхэ
12	Шалгалтын хүдэлмэри (буулган бэшэлгэ).	28.01	Үйлэ үгөөр шалгалтын диктант бэшэхэ, грамматическа даабари дүүргэхэ	Мэдүүлэл соо хэлэгшэ оложо шадаха үхибүүдэй ойлгосо шалгах
13-14	Үйлэ үгын хууриин тодо бэшэ а, о, э аялганууд.	31.01 2.02	Глаголой хуурида залгалта залгахда тодо бэшэ аялгануудыг зүб	Үйлэ үгын түхэлэй бии болоходо аялгануудыг бэшэхэ дүрим мэдэхэ

			бэшэхэ дүримтэй танилсуулха	болохо
15-16	Үйлэ үгын сагууд: мүнөө саг.	3.02. 4.02.	Үйлэ үгын гурбан саг тухай ойлгосо. Мүнөө саг тухай, асуудал ба залгалтанууд тухайнь ойлгуулха	Үйлэ үгын гурбан саг тухай ойлгосо. Мүнөө саг тухай, асуудал ба залгалтанууд тухайнь ойлгосотой байха
17-18	Үйлэ үгын мүнөө саг.	7.02. 9.02.	Үйлэ үгын гурбан саг тухай ойлгосо. Мүнөө саг тухай, асуудал ба залгалтанууд тухайнь ойлгуулха	Үйлэ үгын гурбан саг тухай ойлгосо. Мүнөө саг тухай, асуудал ба залгалтанууд тухайнь ойлгосотой байха
19-20	Үйлэ үгын үнгэрхэн саг.	10.02 11.02	Үйлэ үгын үнгэрхэн сагай задгалтануудые бэшэхэ дүрим бэхижүүлэн дабтаха	Үйлэ үгын үнгэрхэн сагай задгалтануудые бэшэхэ дүрим бэхижүүлхэ, хэлэлгэдээ, бэшэлгэдээ зүб хэрэглэхэ
21-22	Үйлэ үгын үнгэрхэн саг	14.02. 16.02	Үйлэ үгын үнгэрхэн сагай задгалтануудые бэшэхэ дүрим бэхижүүлэн дабтаха	Үйлэ үгын үнгэрхэн сагай задгалтануудые бэшэхэ дүрим бэхижүүлхэ, хэлэлгэдээ, бэшэлгэдээ зүб хэрэглэхэ
23-24	Үйлэ үгын ерээдүй саг.	17.02 18.02	Үйлэ үгын ерээдүй сагай задгалтануудые бэшэхэ дүрим бэхижүүлэн дабтаха	Үйлэ үгын ерээдүйсагай задгалтануудые бэшэхэ дүрим бата бэхи мэдэсэтэй байха
25-26	Үйлэ үгын ерээдүй саг.	21.02. 24.02.	Үйлэ үгын ерээдүй сагай задгалтануудые бэшэхэ дүрим бэхижүүлэн дабтаха	Үйлэ үгын ерээдүйсагай задгалтануудые бэшэхэ дүрим бата бэхи мэдэсэтэй байха
27-28	Үйлэ үгэ тухай дабталга.	25.02 28.02	Үйлэ үгын сагууд тухай дабтаха	Үйлэ үгын сагууд, тэдэнэй хэлэлгэ соохи үүргэ мэдэхэ
29-30	Шалгалтын хүдэлмэри.	2.03. 3.03.	Үйлэ үгэнүүдэй залгалта бэшэлгын дүрим зүб хэрэглэжэ, алдуугүйгөөр бэшэхэ шадабари шалгаха	Үйлэ үгэнүүдэй залгалта бэшэлгын дүрим зүб хэрэглэжэ шадаха
5. Мэдүүлэл.				
31-32	Мэдүүлэл: дабталга.	4.03 7.03.	Мэдүүлэл тухай урда жэлдэ үзэхэнөө дабтаха	Багшын, нүхэдэйнгөө хөөрэхэн, уншалан текст хадуун абаха. Мэдүүлэлнүүдые зохёохо, хүсөөхэ, зүб болгохо
33-34	Мэдүүлэлэй янзанууд: юрэ	9.03 10.03	Юрэ хөөрэхэн мэдүүлэл тухай мэдэсэ	Багшын, нүхэдэйнгөө хөөрэхэн, уншалан текст

	хөөрэхэн мэдүүлэл.		шадабариень хайжаруулха	хадуун абаха. Мэдүүлэлнүүдые зохёохо, хүсөөхэ, зүб болгохо
35- 36	Мэдүүлэлэй янзанууд: юрэ хөөрэхэн мэдүүлэл.	11.03 14.03	Юрэ хөөрэхэн мэдүүлэл тухай мэдэсэ шадабариень хайжаруулха	Багшын, нүхэдэйнгөө хөөрэхэн, уншанан текст хадуун абаха. Мэдүүлэлнүүдые зохёохо, хүсөөхэ, зүб болгохо
37- 38	Асууһан мэдүүлэл.	16.03 17.03	Асууһан мэдүүлэлэй интонации, сэглэлтын тэмдэг тухай мэдэсэ шадабариень хайжаруулха	Асууһан мэдүүлэлэй янза мэдэхэ, аянгалха, сэглэлтын тэмдэг зүбөөр табиha
39- 40	Асууһан мэдүүлэл.	18.03 21.03	Асууһан мэдүүлэлэй интонации, сэглэлтын тэмдэг тухай мэдэсэ шадабариень хайжаруулха	Асууһан мэдүүлэлэй янза мэдэхэ, аянгалха, сэглэлтын тэмдэг зүбөөр табиha

IV четверть (32 час)

1-2	Шангадхаһан мэдүүлэл.	4.04 6.04	Асууһан мэдүүлэлэй интонации, сэглэлтын тэмдэг тухай мэдэсэ шадабариень хайжаруулха	Шангадхаһан мэдүүлэлэй янза мэдэхэ, аянгалха, сэглэлтын тэмдэг зүбөөр табиha
3-4	Шангадхаһан мэдүүлэл.	7.04 8.04	Асууһан мэдүүлэлэй интонации, сэглэлтын тэмдэг тухай мэдэсэ шадабариень хайжаруулха	Шангадхаһан мэдүүлэлэй янза мэдэхэ, аянгалха, сэглэлтын тэмдэг зүбөөр табиha
5-6	Хуряангы болон дэлгэрэнгы мэдүүлэлнүүд.	11.04 13.04	Дэлгэрэнгы болон хуряангы мэдүүлэлнүүдэй илгарал танилсаха, зохёохы ажал эмхидхэхэ	Дэлгэрэнгы болон хуряангы мэдүүлэлнүүдэй илгарал тухай мэдэхэ. Хуряангы мэдүүлэлнүүдые дэлгэрэнгы болгон зохёохо шадабаритай болохо
7-8	Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоон.	14.04 15.04	Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбооо асуудал табижа олохо дадал олгохо	Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбооо асуудалай хүсөөр оложо хураха
9-10	Мэдүүлэл. Буулган бэшэлгэ	18.04 20.04	Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбооо олохо хураха упражненинүүдые дүүргэхэ	Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбооо схемээр харуулжа шадаха
11-	Мэдүүлэлэй	21.04	Мэдүүлэлэй шухала	Мэдүүлэлэй шухала ба

12	шухала болон юрын гэшүүд.	22.04.	гэшүүдые мэдэсыень бүридхэлгэ; юрын гурагшадай хандуулха	мэдүүлэлэй гэшүүдтэ анхарал	юрын гэшүүдые илгажа шадаха
13-14	Мэдүүлэлэй шухала болон юрын гэшүүд.	25.04. 27.04.	Мэдүүлэлэй гэшүүдые бүридхэлгэ; юрын гурагшадай хандуулха	шухала мэдэсыень мэдүүлэлэй гэшүүдтэ анхарал	Мэдүүлэлэй шухала ба юрын гэшүүдые илгажа шадаха
15-16	Шалгалтын хүдэлмэри.	28.04. 29.04.	Мэдүүлэлэй элирүүлһые Шухала болон гэшүүдые илгажа дүй дүршэл шалгаха	илгаа шалгаха. юрын шадаха	Текст мэдүүлэлнүүдээр хубаан бэшэхэ шадабари, шухала ба юрын гэшүүдые илгажа шадаха дүй дүршэлтэй байха
6. Хэлэлгын нюусанууд (12 ч.)					
17	Текст. Гол удха	2.05.	Текст гэдэн дабтаха	ойлгосо	Багшын, нүхэдэйнгөө хөөрэнэн, уншанан текст хадуун абаха. Мэдүүлэлнүүдые зохёохо, хүсөөхэ, зүб болгохо
18-20	Домоглол. Зураглал. Бодомжолго	4.05. 5.05. 6.05.	Текстын танилсуулха, хургаха	янзануудтай илгажа	Текстын янза элирүүлжэ шадаха
21	Текстын хубинууд. Нэрлэлгэ	11.05.	Текст хубаажан хургаха	хубинуудтань	Текстын хубинуудые тодорхойло.
22-23	Фразеологизмууд	12.05. 13.05.	Фразеологизм дабтагдана. Тайлбарилжа, синонимуудые бэшэхэ.	гэдэн удха	Тайлбарилжа, синонимуудые бэшэхэ. Текст соо фразеологизмуудые оложо шадаха.
24-25	Үгын сэхэ ба шэлжэһэн удха	16.05 18.05	Үгын сэхэ ба шэлжэһэн удхада анхарал хандуулха	шэлжэһэн гурагшадай	Удхаарнь үгэнүүдые илгажа шадаха.
26-27	Синонимууд. Антонимууд. Омонууд	19.05 20.05	Үгэнүүд удхатай ойлгуулха. Нэгэ хэлэгдэдэг, аад, хоорондоо холбоогүй үгэнүүд харуулха	адли, байдаг гэжэ	Синоним, антоним, омонимуудые илгажа шадаха
28	Хэрэгэй онсо бэшэлгын янзанууд.	23.05	Урданай бэшэхэ	буряадуудай (дамжуулха),	Амаршалга бэшэжэ хураха

	Амаршалга		амаршалха ёһололнууд тухай, соёлой талаар харилсадаг тухай , мүнөө үеын амаршалганууд тухай хөөрэлдэхэ.	
29	Хэрэгэй бэшэлгын онсо янзанууд. Бэшэг бэшэлгэ	25.05	мүнөө үеын бэшэг бэшэлгэ тухай хөөрэлдэхэ.	Бэшэг, урилга бэшэжэ нураха.
30	Шалгалтын хүдэлмэри, алдуунуудые усадхаха ажал	26.05	Хэлэлгын нюусануудые дабтаха.	Өөрынгөө, нүхэдэйнгөө хэһэн ажал сэгнэжэ нураха.
7. Рефлексивнэ хүдэлмэри				
31- 32	Жэлэй эсэсэй шалгалтын хүдэлмэри, алдуунуудые усадхаха ажал	27.05	Жэл соо үзээнөө дабтаха рефлексивнэ хэшээл	Өөрөө хэһэн ажалаа сэгнэхэ, алдуунуудыень усадхаха. Бэрхэшээлтэй даабаринуудые дүүргэхэ.

3. Лексика(словарный запас соответствует поставленной задаче и требованиям данного года обучения языку);
4. Грамматика(использование разнообразных грамматических конструкций в соответствии с поставленной задачей и требованиям данного года обучения языку);
5. Произношение(правильное произнесение звуков бурятского языка – [γ,өө,h], правильная постановка ударения в словах, а также соблюдение правильной интонации в предложениях).

Оценка	Содержание	Коммуникативное взаимодействие	Лексика	Грамматика	Произношение
«5»	Соблюден объем высказывания. Высказывание соответствует теме; отражены все аспекты, указанные в задании, стиливое оформление речи соответствует типу задания, аргументация на уровне, нормы вежливости соблюдены.	Адекватная естественная реакция на реплики собеседника. Проявляется речевая инициатива для решения поставленных коммуникативных задач.	Лексика адекватна поставленной задаче и требованиям данного года обучения языку.	Использованы разные грамматические конструкции в соответствии с задачей и требованиям данного года обучения языку. Редкие грамматические ошибки не мешают коммуникации.	Речь звучит в естественном темпе, нет грубых фонетических ошибок.
«4»	Не полный объем высказывания. Высказывание соответствует теме; не отражены некоторые аспекты, указанные в задании, стиливое оформление речи соответствует типу задания, аргументация не всегда на соответствующем уровне, но нормы вежливости соблюдены.	Коммуникация немного затруднена.	Лексические ошибки незначительно влияют на восприятие речи учащегося.	Грамматические незначительно влияют на восприятие речи учащегося.	Речь иногда неоправданно паузирована. В отдельных словах допускаются фонетические ошибки (замена бурятских фонем, сходных с русскими). Общая интонация обусловлена влиянием родного языка.
«3»	Незначительный объем высказывания, которое не в полной мере соответствует теме; не отражены некоторые аспекты, указанные в задании, стиливое оформление речи не в полной мере соответствует типу задания, аргументация не на	Коммуникация существенно затруднена, учащийся не проявляет речевой инициативы.	Учащийся делает большое количество грубых лексических ошибок.	Учащийся делает большое количество грубых грамматических ошибок.	Речь воспринимается с трудом из-за большого количества фонетических ошибок. Интонация обусловлена влиянием родного языка.

				незначительные нарушения в структуре предложения.	соблюдены основные правила расстановки запятых.
«3»	Коммуникативная задача решена.	высказывание нелогично, неадекватно использованы средства логической связи, текст неправильно поделен на абзацы, но формат высказывания соблюден.	местами неадекватное употребление лексики.	имеются грубые грамматические ошибки, значительные нарушения структуры предложения.	незначительные орфографические ошибки, не всегда соблюдены правила пунктуации: не все предложения начинаются с заглавной буквы, в конце не всех предложений стоит точка, вопросительный или восклицательный знак, а также не соблюдены основные правила расстановки запятых.
«2»	Коммуникативная задача не решена.	высказывание нелогично, не использованы средства логической связи, не соблюден формат высказывания, текст не поделен на абзацы.	большое количество лексических ошибок	большое количество грамматических ошибок; нарушена структура предложения.	значительные орфографические ошибки, не соблюдены правила пунктуации: не все предложения начинаются с заглавной буквы, в конце не всех предложений стоит точка, вопросительный или восклицательный знак, а также не соблюдены основные правила расстановки запятых.

2.1 Критерии оценки устных развернутых ответов (монологические высказывания, пересказы, диалоги, проектные работы, в т.ч. в группах)

Устные ответы оцениваются по пяти критериям:

1. Содержание (соблюдение объема высказывания, соответствие теме, отражение всех аспектов, указанных в задании, стиливое оформление речи, аргументация, соблюдение норм вежливости).
2. Взаимодействие с собеседником (умение логично и связно вести беседу, соблюдать очередность при обмене репликами, давать аргументированные и развернутые ответы на вопросы собеседника, умение начать и поддерживать беседу, а также восстановить ее в случае сбоя: переспрос, уточнение);

1. *Содержание* (соблюдение объема работы, соответствие теме, отражены ли все указанные в задании аспекты, стилевое оформление речи соответствует типу задания, аргументация на соответствующем уровне, соблюдение норм вежливости).
2. *Организация работы* (логичность высказывания, использование средств логической связи на соответствующем уровне, соблюдение формата высказывания и деление текста на абзацы);
3. *Лексика* (словарный запас соответствует поставленной задаче и требованиям данного года обучения языку);
4. *Грамматика* (использование разнообразных грамматических конструкций в соответствии с поставленной задачей и требованиям данного года обучения языку);
5. *Орфография и пунктуация* (отсутствие орфографических ошибок, соблюдение главных правил пунктуации: предложения начинаются с заглавной буквы, в конце предложения стоит точка, вопросительный или восклицательный знак, а также соблюдение основных правил расстановки запятых).

1.2 Критерии оценки творческих письменных работ (письма, небольшие сочинения, эссе, проектные работы, в т.ч. в группах)

Баллы	Критерии оценки				
	1.Содержание:	2.Организация работы	3. Лексика	4. Грамматика	5. Орфография и пунктуация
«5»	Коммуникативная задача решена полностью.	высказывание логично, использованы средства логической связи, соблюден формат высказывания и текст поделен на абзацы.	лексика соответствует поставленной задаче и требованиям данного года обучения.	использованы разнообразные грамматические конструкции в соответствии с поставленной задачей и требованиям данного года обучения языку, грамматические ошибки либо отсутствуют, либо не препятствуют решению коммуникативной задачи; не нарушена структура предложения.	орфографические ошибки отсутствуют, соблюдены правила пунктуации: предложения начинаются с заглавной буквы, в конце предложения стоит точка, вопросительный или восклицательный знак, а также соблюдены основные правила расстановки запятых.
«4»	Коммуникативная задача решена полностью.	высказывание логично, использованы средства логической связи, соблюден формат высказывания и текст поделен на абзацы.	лексика соответствует поставленной задаче и требованиям данного года обучения. Но имеются незначительные ошибки.	использованы разнообразные грамматические конструкции в соответствии с поставленной задачей и требованиям данного года обучения языку, грамматические ошибки незначительно препятствуют решению коммуникативной задачи;	незначительные орфографические ошибки, соблюдены правила пунктуации: предложения начинаются с заглавной буквы, в конце предложения стоит точка, вопросительный или восклицательный знак, а также

Критерии оценки достижения планируемых результатов по предмету «Бурятский язык» в свете требований ФГОС

Система оценки достижения планируемых результатов освоения программы по предмету «Бурятский язык» представляет собой один из инструментов реализации требований стандартов к результатам освоения основной образовательной программы основного общего образования. Планируемые результаты освоения программы основного образования по данному учебному предмету представляют собой систему личностно-ориентированных целей образования, показателей их достижения и моделей инструментария.

Объектом оценки предметных результатов является: способность обучающихся решать учебно-познавательные и учебно-практические задачи.

В систему оценки предметных результатов входят:

- Опорные знания, включающие в себя: ключевые понятия, правила, факты, методы, понятийный аппарат.
- Предметные действия: использование знаково-символических средств в рамках преобразования, представления и интерпретации информации и логических действий (сравнение, группировка и классификация объектов, действия анализа, синтеза и обобщения, установление причинно-следственных связей и анализ).

Оценивание призвано стимулировать учение посредством:

- оценки исходного знания ребенка, того опыта, который он/она привнес в выполнение задания или в изучение темы,
- учета индивидуальных потребностей в учебном процессе,
- побуждения детей размышлять о своем учении, об оценке их собственных работ и процесса их выполнения.

Цель оценки предметных результатов - оценивание, как достигаемых образовательных результатов, так и процесса их формирования, а также оценивание осознанности каждым обучающимся особенностей развития своего собственного процесса обучения.

Система оценивания строится на основе следующих принципов:

1. Оценивание является постоянным процессом. В зависимости от этапа обучения используется диагностическое (стартовое, текущее) и срезовое (тематическое, промежуточное, рубежное, итоговое) оценивание.
2. Оценивание может быть только *критериальным*. Основными критериями оценивания выступают ожидаемые результаты, соответствующие учебным целям.
3. Оцениваться с помощью отметки могут только результаты деятельности ученика, но не его личные качества.
4. Оценивать можно только то, чему учат.
5. Критерии оценивания и алгоритм выставления отметки заранее известны и педагогам, и учащимся.
6. Система оценивания выстраивается таким образом, чтобы учащиеся включались в контрольно-оценочную деятельность, приобретая навыки и привычку к самооценке.

Критерии оценивания работ обучающихся по предмету «Бурятский язык»

1.1 Критерии оценивания письменных работ.

За письменные работы (контрольные работы, тестовые работы, словарные диктанты) оценка вычисляется исходя из процента правильных ответов:

Виды работ	Контрольные работы	Тестовые работы, словарные диктанты
Оценка «2»	49% и менее	59% и менее
Оценка «3»	От 50% до 69%	От 60% до 74%
Оценка «4»	От 70% до 90%	От 75% до 94%
Оценка «5»	От 91% до 100%	От 95% до 100%

Творческие письменные работы (письма, разные виды небольших сочинений, эссе, проектные работы, в т.ч. в группах) оцениваются по пяти критериям: